

Toespraak door Hans Davidson bij de onthulling van de Stolperstein voor Leentje Davidson op 12 oktober 2018 voor de Walstraat 27 te Zwolle

Vandaag herdenken wij de persoon Leentje Davidson. We weten van haar door het onderzoek van de burgerlijke stand door Jaap Hagendoorn. Ze is in Zwolle geboren, de enige van 4 kinderen die ouder dan een paar maanden is geworden. Ze woonde in de Walstraat, was ongetrouwd en had geen kinderen. Of ze een beroep had is niet bekend.

Ze is heel verre familie van me, één van de 27 Davidsons in Zwolle in 1942 waarvan er 7 terug kwamen na wat nog steeds “de oorlog” wordt genoemd. Ze werd met het laatste grote transport van Joden uit Zwolle weggevoerd naar Westerbork, voornamelijk alleen nog maar oude en zieke mensen, en vooral vrouwen. Vandaar is ze naar Sobibor gezonden in een veewagen, in een wagon vol met andere slachtoffers, onder erbarmelijke omstandigheden zodat dat door Jules Schelvis beschreven is. Zonder genade is ze gescheiden van de mannen, ontkleed, haar hoofd geschoren, in de “douche ruimte” gedreven en vergast, één van de 250000 mensen die daar volgens de Holocaust ontkeners niet omgebracht is. Tenslotte is er van dat kamp niets meer over en dus is er niets gebeurd. Maar Selma Engel-Wijnberg weet anders.

Van de mens Leentje Davidson is niets bekend, ze was zo onbekend dat ze bijna overgeslagen is voor een Stolperstein. De enige nog levende Zwolse Jood die haar gekend kan hebben weet niet van haar, er waren tenslotte 700 Joden in Zwolle in 1940. Je weet niet hoe ze er uit zag, wat ze deed, of ze naar sjoel kwam of wat haar hobby's waren. Ze voegt zich bij de andere schimmen van mensen die ooit in het verleden in de Walstraat gewoond hebben en die ook vergeten zijn.

Je kunt je alleen maar indenken, hoe de laatste tijden van haar leven geweest zijn. Ze kreeg opdracht om zich klaar te maken voor vertrek. Wat gaat er dan in je hoofd om, wat moet je meenemen en waarin? Warme kleren, een aandenken aan het leven in Zwolle, eten, toiletartikelen, geld. Het bange wachten in Westerbork. Wist ze wat er gebeuren zou, er waren zeker geruchten? De voordeur voor het laatst achter je dicht doen. Ze heeft misschien wel gereisd met mijn grootmoeder Bertha Davidson, die op dezelfde dag afgevoerd is en op dezelfde dag haar lot in Sobibor gedeeld heeft. Waar zouden ze over gepraat hebben, tussen hoop en vrees, samen gehuild over hun lot en alle familie en vrienden die ook al weg waren zonder een spoor of bericht.

Van alle honderden mensen die in de Walstraat gewoond hebben en er niet meer zijn herdenken we Leentje. Waarom?

Om ons eraan te herinneren hoe diep de mensheid kon en kan zakken. Hoe rassenhaat, discriminatie en georganiseerde onmenselijkheid was en is. En in dit geval gaat het over antisemitisme. Antisemitisme kan beschouwd worden als een religie, het is gebaseerd op dogma, het hoeft niet verklaard worden, het is, en is de waarheid. Het bestaat al duizenden jaren en is hardnekkig, net zoals godsdienst terugkeerde in Rusland na 75 jaar van gedwongen atheïsme is het, na relatieve rust, weer teruggekomen. Het heeft allerlei excuses voor het bestaan: de Joden waren slaven in Egypte, waren de vijanden van de Romeinen, hebben Jezus vermoord, offerden kinderen voor Pesach, vergiftigden het water zodat niet-Joden de pest kregen, concurreerden op valse wijze, beheersen de wereld met hun geld, vermoorden Palestijnen.....

Totdat ik Zwolle in 1974 verliet heb ik geen antisemitisme ondervonden. Nu ik weer in Zwolle woon is het overal, in de Tweede Kamer, op de voetbalvelden, op de Arabische zenders in het TV pakket, op de muren in Zwolle. En Joden zijn niet deel van de selectieve politieke correctheid die hoogtij voert. Negerzoenen mogen niet meer, jodenkoeken wel; van Heutz en De Ruyter zijn taboe, een jaar wordt besteed aan de herdenking van Maarten Luther die een traktaat schreef dat aan de basis stond van het Nazi antisemitisme. In Nederland is het aanwezig aan beide extremen van de politiek, maar vooral vanuit links, onder het mom vaak van anti-Israël sentiment en demonstraties. Maar als je “from de river to the sea” hoort weet je waar je aan toe bent.

Natuurlijk is het een kleine meerderheid die dit doet maar het wordt vaak toch gedoogd; "er is niets aan te doen", zegt men. Maar gedogen is tot zekere mate toestaan en in tegenstelling tot het gedogen in de tweede wereldoorlog brengt protest nu geen zelfgevaar met zich mee.

"Ach ze menen het niet zo", zei mijn neef die zelf nauwelijks de onderduik heeft overleefd als ik over de spreekkoren tijdens de voetbalwedstrijden van zijn geliefde club Ajax sprak. Maar ze menen het wel, daarom worden joodse instellingen door politie beschermd en sluit de laatste Joodse eetwinkel in Amsterdam zijn deuren.

Wat is de toekomst? De toekomst, hoop ik, is steun door mensen zoals U, het uitleggen van de Holocaust aan de jeugd en mensen die door negatieve propaganda geïndoctrineerd zijn. Dan en alleen dan kan Leentje Davidson rusten in vrede. Maar in de tussentijd is weerbaarheid het antwoord.